Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 597. Gregorii Pap. Annus 8. Mavritii Imp. Annus 12.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

Visual Library

nos faceret Anglos ingenti moleſtia affectum oportuit, cum per Donatiſtas cerneret eos, qui erant in Africa Catholici, ſchiſmaticos atque hæreticos reddi. At non ſolum aduerſus Donatiſtas, verum etiam aduerſus Samaritanos *a* antiquos hæreticos fuit eidem hoc anno pariter inſudandum, quod hi ſeruos emerent, eoſq; circumciderent: itemque agendum fuit aduerſos Iudæos *b*, qui prohiberent ſeruos ſuos ad fidem Chriſtianam venire.

a Greg. li. 5. ep. 32. In. 14.
b Greg. li. 5. ep. 31. In. 14.

XIX. QVIBVS IN PRIMIS SVCCVRRI VOLVERIT GREGORIVS.

Erant in Italia multi ſchiſmatici (vt ſæpe dictum eſt) Trium Capitulorũ cauſa: hos vt ad vnitatem Catholicam reſtitueret, idem ſanctus Gregorius plurimum laborauit: quos vero reuocaſſet à ſchiſmate, eoſdem ab Eccleſia Catholica ali voluit, annuam ex bonis Eccleſiæ eiſdem dari penſionem iubens. Extant de his eiuſdem Gregorii tres hoc anno epiſtolæ datæ *c*. Sed qui tanta de ſancto Gregorio, ab eodem facta hoc anno, retulimus, quod minimum videtur, non prætermittamus, ex quo maxima comprehendas: cum enim vniuerſalis Eccleſię curę inuigilaret, quæ eſſent minima, non minori diligentia pertractauit. Etenim illud accidit, vt cum in Orientalem clericulum incidiſſet, qui commendatitias litteras ad Epheſi Epiſcopum ab ipſo petiiſſet: examinauit eum ipſe Gregorius, an quæ ſui eſſent muneris, ſcire: ſed cum inueniſſet eſſe litterarum penitus expertem, eundem Epheſino Epiſcopo ſolicito ſtudio commendauit *d*, vt ab ipſo, quæ eſſent ſibi neceſſaria, doceretur.

c Greg. li. 5. ep. 38. 39. 40. Ind. 14.
d Greg. li. 6. epiſt. 11.

XX.

Sed iam Gallias inuiſamus. Hoc enim anno, petentibus Dinamio Patricio, & Aureliano, priuilegium Gregorius conceſſit *e* Maſſilienſi monaſterio in honorem ſancti Caſſiani conſecrato. Ex eiuſdem quoque ſancti Gregorii epiſtolis indictionis decimæ quartæ in Gallias hoc anno datis colligitur, eadem indictione defunctum eſſe Childebertum Regem Francorum, ſuique regni reliquiſſe hæredes Theodoricum atque Theodobertum. Etenim cum ſexta epiſtola ad Childebertum Francorum Regem conſcripta ſub eadem indictione data habeatur, rurſus item epiſtola quinquageſima octaua ſcripta appareat ſub eadem Indictione ad dictos Reges Theodoricum atque Theodobertum eius hęredes: manifeſtum eſt, illo ſublato de medio, hos regnare cœpiſſe. Ex quibus alios redarguas chronographos, qui in annum ſexcenteſimum horum ponunt ingreſſum.

e Greg. li. 6. ep. 12. In. 15.

REGES FRANC. THEODORICVS ET THEODOBERTVS.

XXI.

De his autem accipe, quæ apud Acta ſancti Columbani *f* celſitudine meritorum conſpicui ſcripta habentur his verbis: *Mortuo deinde Childeberto, infra adoleſcentiæ annos regnauerunt filij Childeberti duo, Theodobertus & Theodoricus, cum auia ſua Brunichilde. Regno Burgundionum Theodoricus potitur: regnum Auſtraſianorum Theodobertus ſuſcepit regendum. Theodoricus ergo quia in terminis regni ſui beatum Columbanum haberet, gratulabatur non minime. Ad quem cum ſæpiſſime veniret, cœpit eum vir Dei increpare, cur concubinarum adulteriis miſceretur, & non potius legitimi connubij ſolamine frueretur, vt regalis proles ex honorabili Regina prodiret, & non potius ex lupanaribus videretur emergi. Cumque iam ad viri Dei imperium Regis ſermo obtemperaret, & ſe ab illicitis ſegregare ſponderet: mentem Brunichildis auiæ ſecunda (vt erat) Iezabelis, antiquus hoſtis adijt, eamque contra virum Dei ſtimulatam ſuperbiæ aculeo excitat, quia cerneret viro Dei Theodoricum obedire: verebatur enim, ne ſi abiectis concubinis Reginam aulæ præfeciſſet, & dignitatis & honoris ſui modum amputaſſet.* Sed quæ ſecuta ſunt, dicemus anno ſequenti.

f Vit. S. Columbani. c. 18. ap. Bed. to. 3. & Sur. to. 6. die 21. Nouembr.

IESV CHRISTI

ANNVS 597.

GREGORII PAP. Annus 8. MAVRITII IMP. Annus 12.

I. DELEGATIONE EPISCOP. CONSTANTIN. AD S. GREG. PAPAM.

ADEST annus Redemptoris quingenteſimus nonageſimus ſeptimus Indictionis decimæquintæ, quo menſe Septembri inchoatur Gregorii Papæ annus Pontificatus octauus, abſoluitur vero Mauritii Imperatoris vndecimus, quo Cyriacus Conſtantinopolitanus Epiſcopus Reſponſales ſuos miſit Romam ad ſanctum Gregorium Papam, ſimulque Synodalem epiſtolam, qua cum fidei Catholicæ profeſſio contineretur, tum etiam ipſe communionem Catholicam expeteret, pacemque ſeruari rogaret. Addidit literas Mauritius Imperator ad eundem Gregorium, quibus eum pluribus hortatus eſt, vt miſſos à Cyriaco Epiſcopo Conſtantinopolitano Reſponſales reciperet, communioneque Catholica eoſdem impertiret. Iam enim anno ſuperiori (vt dictum eſt) reciproca fidei confeſſione ſimul communicauerant inter ſe Cyriacus Epiſcopus Conſtantinopolitanus atque Gregorius Papa. Præcedente igitur iſtiuſmodi communicatione, Cyriaco viſum eſt mittere debere ex more ſuos Romam ad Gregorium Pontificem Reſponſales, quos & commendatos voluit literis eiuſdem Mauritii Imperatoris.

II.

Cum autem Reſponſales miſſi Romam peruenissent, eoſdem Gregorius, ne quouis modo ipſe auctor ſchiſmatis diffamari poſſet, benigne excepit, quos etiam intereſſe ſacris Miſſarum ſolemniis paſſus eſt, impertiens eos communione Catholica: ita tamen, vt aſſenſu nolucrit Apoſtolicæ ſedis Apocriſarium, qui degebat Conſtantinopoli, intereſſe ſacris à Cyriaco celebrandis, niſi nomen Oecumenici inuidioſum atque rixoſum penitus tolleret atque aboleret. Hæc autem omnia breuiter habet ſanctus Gregorius in epiſtola, quam ſcripſit ad ſanctiſſimos Patriarchas Alexandrinum & Antiochenum, Eulogium ſcilicet, atque Anaſtaſium, verbis iſtis *g*.

III.

Charitas, qua vobis valde conſtrictus ſum, tacere me minime permittit: vt ſanctitas veſtra quæcunque apud nos aguntur, agnoſcat, & falſis rumoribus non decepta, ſua iuſtitiæ atque rectitudinis viam, ſicut perfecte cœpit, perfectius teneat. Reſponſales ſiquidem fratris, & coepiſcopi noſtri Cyriaci venientes ton ad me Synodicam detulerunt epiſtolam. Et quidem inter nos & ipſum (ſicut veſtra beatitudo nouit) propter appellationem profani nominis eſt grauis diſcordia. Sed in cauſa fidei tranſmiſſos Reſponſales eius exiſtimaui eſſe ſuſcipiendos, ne culpa elationis, quæ in Conſtantinopolitana Eccleſia pene contra omnes ſacerdotes excreuit, diſſenſionem fidei & rixam Eccleſiaſticæ faceret vnitati. Eoſdem vero Reſponſales, quia hoc omnino humiliter precabantur, Miſſarum ſolemnia mecum celebrare feci. Quia (ſicut & ſereniſſimo domino Imperatori noſtro intimare ſtudui) Reſponſales fratris & conſacerdotis noſtri Cyriaci mihi communicare debuerant: quia auctore Deo, in elationis errorem non cecidi. Meus vero diaconus cum prædicto fratre noſtro Cyriaco Miſſarum ſolemnia celebrare non debet: quia per profanum vocabulum culpam ſuperbiæ aut commiſiſſe, aut ſequitur: ne ſi (quod abſit) procedit, ei in tali elatione poſito vanitatem ſtulti nominis confirmare videamur. Eundem vero fratrem admonere ſtudui, vt ſe à tali elatione corrigat. Hæc de Romæ geſtis cum legatis.

IV.

Quod vero ſpectat ad Synodalem epiſtolam à Cyriaco ad Gregorium miſſam anno ſuperiori, in qua fidei Catholicæ profeſſio ſcripta erat: cum in ea ſuperſtue damnationem appoſuiſſet Eudoxii, Ariani hæretici ſub Conſtantio Imperatore Epiſcopi Conſtantinopolitani: ſuſpicionem haud leuem Gregorio intulit, cum præſertim ipſum lateret, quiſnam eſſet, quem damnaret Eudoxium: magis vero, quod qui eius meminiſſet Sozomenus, idem laudator eſſet mirificus Theodori Mopſueſteni haud pridem in Quinta Synodo condemnati, de iiſdem certiores reddi voluit eoſdem Orientalium ſedium Patriarchas Eulogium, & Anaſtaſium. Quod autem Gregorius Sozomenum laudatorem fuiſſe tradit Theodori Mopſueſteni, recens quidam Ariſtarchus * ſanctum Gregorium imperitiæ redarguit, quod ſcilicet non reperiatur id factum à Sozomeno, ſed à Theodoreto. Sed quantum ipſe erret, dum Gregorium erraſſe demonſtrat, conſule à nobis dicta in Notis ad Romanum Martyrologium. At quid ni Gregorius ſuſpectos habere debuiſſet Orientales, dum Ioannes prædeceſſor Cyriaci pſeudoſynodum Epheſinam pro œcumenica videri poterat recepiſſe, reiectaque legitima ſpuriam pro germana, & Neſtorianorum conciliabulum pro Catholicorum con-

[illegible] Pelagianiſmi aſſertor factus eſt, qui in ſecundam Pelagianiſmi aſſertor factus eſt, qui in ſecundo canone eiuſdem pſeudoſynodi à Neſtorianis aſſerto, atque ex eo originale peccatum penitus negaretur. Quæ omnia ſignificata voluit idem S. Gregorius dictis [illegible] ſedium Patriarchis, ne damnatus Pelagianiſmi [illegible] per Conſtantinopolitanos Patriarchas iterum reſurgeret.

V. Qui etiam ad ipſum Cyriacum Conſtantinopolitanũ Epiſcopum *a* reddidit litteras, quibus admonuit, pacem & charitatem, quam præ ſe ferret, fore inter ſe, ſi ſuperbum nomen aboleretur: aliter minime fieri poſſe vt concordia mutua intercederet. nam hæc habet inter alia. O-[illegible] *ergo, vt vobis atque omnibus fratribus veſtris eiuſdem charitatem* [illegible] *in hoc primum opere monſtretis, vt verbum ſuperbiæ* [illegible] *per quod graue ſcandalum in Eccleſiis generatur, auferre ſtudeatis,* [illegible] *omnibus implentes, quod ſcriptum eſt* b: *Solliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis.* Et rurſus c: *Nullam occaſionem date aduerſario maledicti gratia.* *Tunc enim oſtenſa charitas erit, ſi per typhum ſuperbiæ inter nos ſchiſma non fuerit. Ego* [illegible] *teſtem meum in animam meam: quia à ſummo vſque ad* [illegible] *nulli hominum dare ſcandali occaſionem volo.* Et inferius: [illegible] *quo noui modi introducta ſunt, ipſo ordine, quo illata* [illegible], *auferantur & pax nobis illibata in Domino permaneat.* Reſponſio per Anatolium, quem idem ad Imperatorem [illegible] Apocriſarium miſit, ipſi ſignificanda teſtatur.

VI. Hoc namque anno reuocatum in vrbem Sabinianum diaconum, qui Apocriſarii munere Cõſtantinopoli fungebatur, ex pluribus litteris eiuſdem Gregorii hoc anno datis apparet: miſſumque loco ipſius, quem diximus, Anatolium, dicta ad Cyriacum ſcripta epiſtola docet. Ad ipſum vero Mauritium Imperat. qui pro Cyriaco litteras dederat, alias Gregorius reddidit, quibus de Reſponſalibus Cyriaci benigne ſuſceptis eundem reddidit certiorem: atque hæc de cauſa ipſa breuiter habet d: *Eumdem fratrem & conſacerdotem meum ſtudioſe admonere curaui, vt ſi habere pacem mecum concordiamque deſiderat, ab ſtulti vocabuli ſe appellatione compeſcat.* ſubdit demonſtrans magni eſſe momenti, quod friuolum eſſe ipſi Imperatori viſum fuiſſet, [illegible] eſſe præcurſorem Antichriſti, qui ſuperbum [illegible] arrogat, & ſuper extollitur ſuper *e* omne, quod [illegible] Deus.

VII. Dederat etiam eodem argumento litteras priuatas ſeorſum hoc eodem anno ad Anaſtaſium Patriarcham Antiochenum *f*, cum ab eo per Sabinianum diaconũ Romam [illegible] litteras accepiſſet eiuſdem ferme argumenti [illegible], quas ſcripſerat Imperator, nimirum pro eiuſmodi [illegible] ſchiſma non eſſe conflandum: ad quem [illegible] Gregorius poſt alia hæc habet: *Vos tamen eandem* [illegible] *nullam eſſe dicere non debetis: quia ſi hanc æquanimiter portamus, vniuerſæ Eccleſiæ fidem corrumpimus. Scitis enim, quanti* [illegible] *hæretici, ſed etiam hæreſiarchæ de Conſtantinopolitana Eccleſia ſunt egreſſi. Et vt de honoris veſtri iniuria taceam, ſi vnus* [illegible] *vocatur vniuerſalis, vniuerſa Eccleſia corruit, ſi vnus, vniuer*[illegible] *Sed abſit hæc ſtultitia, abſit hæc leuitas ab aurib. meis, &c.*

VIII. Gratiam pariter perpendens lance tantæ rei momentum ſanctus Eulogius Alexandrinus Epiſcopus ad eumdem Gregorium Papam hoc eodem anno de prærogatiua [illegible] grauem epiſtolam ſcripſit, quæ licet non extet, ex reſponſione tamen ab ipſo Gregor. reddita, qualis fuerit, [illegible] perſpicue poteſt intelligi. Accipe ergo eam, quo [illegible] maximi ponderis vir ſanctiſſimus miraculis [illegible] ad Gregorium ipſum ſcripſerit, recognoſcas. ſic enim ſe habet *g*:

Suauiſſima mihi ſanctitas veſtra multa in epiſtolis ſuis de ſancti Petri Apoſtolorum Principis cathedra locuta eſt, dicens, quod ipſe in [illegible] *in ſuis ſucceſſoribus ſedeat. Et quidem ego indignum* [illegible] *non ſolum in honore præſidentium, ſed etiam in numero ſtantium* [illegible]*. Sed cuncta, quæ dicta ſunt, in eo libenter accepi, quod* [illegible] *Petri cathedra locutus eſt, qui Petri cathedram tenet, &* [illegible] *ſingularis honor nullo modo delectet, valde tamen lætatus* [illegible]*, quia vos ſanctiſſimi, quod mihi impendiſtis, vobiſmetipſis dediſtis. Quis enim neſciat ſanctam Eccleſiam in Apoſtolorum Principis ſoliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit in nomine, vt Petrus à petra vocaretur. Cui veritatis voce dicitur* h: *Tibi dabo claues regni cœlorum.* Cui rurſus dicitur i: *Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos.* Iterumque k: *Simon Ioannis amas me? paſce oues meas. Itaque cum multi ſint Apoſtoli, pro ipſo tamen principatu ſola Apoſtolorum principis ſedes in auctoritate conualuit, quæ in tribus locis vnius eſt. Ipſe enim ſublimauit ſedem, in qua etiam quieſcere & præſentem vitam finire dignatus eſt. Ipſe decorauit ſedem, in quam Euangeliſtam diſcipulum,* Marcum videlicet, *miſit. Ipſe firmauit ſedem,* Antiochenam videlicet, *in qua ſeptem annis, quamuis diſceſſurus, ſedit. Cum ergo vnius atque vna ſit ſedes, cui ex auctoritate diuina tres nunc Epiſcopi præſident: quicquid ego de vobis boni audio, hoc mihi imputo: ſi quid de me boni creditis, hoc veſtris meritis imputate: quia in illo vnum ſumus, qui ait* l: *vt omnes vnum ſint, ſicut & tu pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnum ſint.* hæc de vnitate, quę ex dilectione prouenit, cum poteſtas in tribus diſtincta eadem ad vnum caput præcipuum referatur. Habes hæc eadem de tribus ſedib. Petri, ex quo collata eſt prærogatiua Patriarchatus, ſuperius ex Gelaſio Papa dicta.

i Luc. 22.
k Ioan. 21.
DE TRIB. SEDIBVS S. PETRI IISDEMQVE MAIORIBVS.
l Ioan. 14.

X. DE MVNVSCVLIS MISSIS AB EVLOGIO. In fine autem epiſtolæ de acceptis ab eo muneribus hæc habet Gregorius: *Suſcepi,* inquit, *benedictionem ſancti Euangeliſtæ Marci iuxta breue veſtris epiſtolis inſertum: ſed quia Collatum* * *ac Iuritheum non libenter bibo, præſumens Cognidium requiro, quod in hac vrbe, poſt multa tempora, veſtra innoteſcente tranſacto anno ſanctitas fecit. Nam nos hic à negotiatoribus nomen Cognidii & non ſubſtantiam comparamus.* Quid per Collatum, ſiue Colatum, vel Iuritheum, atque Cognidium debeat intelligi (quod Medicorum hæc ſint potius) de his nobis rogantibus diſſeruit pluribus doctiſſimus Mercurialis, cuius variarum quæſtionum elucidationes prælo datas propediem (vt putamus) accepturus eris.

* Colatũ.

XI. At Gregorius eidem Eulogio munuſcula & ipſe miſit, de quibus ait: *Paruulam benedictionem de amatoris veſtri S. Petri Eccleſia ſex minora Aquitanica pallia & duo oraria tranſmiſi: quia enim multum diligo, etiam de paruis præſumo.* hæc Gregorius, qui plurimi fecit eundem ſanctum Eulogium, vtpote qui his temporibus ſedem illam ſanctitate & doctrina mirifice illuſtraret: magno namque Dei beneficio poſt tot tenebras illuxerat infœlici afflictatę nimium Alexandrinæ Eccleſiæ tantum ſydus matutinum, ipſe S. Eulogius, qui eandem Eccleſiam, quam ab apro ſyluestri (de quo eſt in Pſalmis *m*) depaſtam inuenit, ac propemodum deſolatam, viriliter in Euangelio laborans reſtituit. nam hæreticos ibi inuentos, qui longæuam ætatem duxiſſent errantes & in errorem mittentes, ad fidem Catholicam reſtituere conatus eſt. Cui ob eandem cauſam congratulatus Gregorius, iſta habet in dicta epiſtola: *Debitum ſalutationis alloquium perſoluens indico, quia magno gaudio exulto, quod vos contra hæreticorum latratus aſſidue laborare cognoui, atque omnipotentem Dominum deprecor, vt beatitudinem veſtram ſuæ protectione adiuuet, quatenus per linguam veſtram de ſinu ſanctæ Eccleſiæ omnem radicem amaritudinis euellat, ne rurſum germinans impediat multos, & per illam coinquinentur multi, & cæt.* Quomodo autem Agnoitarum plurimos ad Catholicam fidem conuerterit, ſuo loco pluribus.

m Pſ. 79.
EVLOGIVS ALEX. PIE LABORAT ADVERSVS HÆRETICOS.

XII. Rurſum vero eidem nuncio Gregorius ad diuerſos litteras dedit, eo quod Sabinianus Apocriſarius inde Romam rediens, complures ab illis datas attulerat ad ipſum epiſtolas. Inter alia autem ad Gregoriam Auguſtæ cubiculariam, fœminam æque piam ac nobilem de certitudine ſalutis ſuæ litteris percontantem, iſta prudenter ipſe reſpondit *n*: *Quod vero dulcedo tua in ſuis epiſtolis ſubiunxit importunam ſe mihi exiſtere, quoadusque ſcribam mihi eſſe reuelatum quia peccata tua dimiſſa ſunt: rem & difficilem etiam & inutilem poſtulaſti: difficilem quidem, quia indignus ſum, cui reuelatio fieri debeat: inutilem vero, quia ſecura de peccatis tuis fieri non debes niſi cum iam in die vitæ tuæ vltimo plangere eadem peccata minime valebis. Quæ dies quouſque veniat, ſemper ſuſpecta, ſemper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fletibus lauare, &c.*

n Greg. li. 6. ep. 22. Ind. 15.
CVRIOSA ET INFRVCTVOSA PETITIO.

XIII. Reddidit pariter litteras ad Theotiſtém & Andream viros clariſſimos, inter aulicos militantes quidem, ſed profeſſione ciues ſanctorum & domeſticos Dei, qui tales eſſent, vt inter cauſarum turbines ſcirent Deo corde ſemper eſſe coniuncti. Nam ad eos iſta S. Gregor. *o Quod*

o Greg. li. 6. ep. 25.

in tanto tumultu cauſarum veſtra excellentia poſita, ſacri verbi vbertate plena eſt, atque ad æterna inceſſanter gaudia ſuſpirat, magnas omnipotenti Deo gratias ago: quia hoc in vobis eſſe impletum video, quod de electis patribus ſcriptum eſt a: Filij autem Iſrael ambulauerunt per ſiccum per medium mare, &c. Aſſidebant iſti Auguſtæ, quæ horum conſuetudine in dies magis virtutibus augebatur. Curam pariter gerebant Mauritii filiorum, de quibus iſta S. Gregorius ſubdit: *Peto autem, vt paruulos dominos, quos nutritis, præcipue moribus inſtruere curetis, & glorioſos eunuchos, qui eis deputati ſunt, admonete, vt ea illis loqui debeant, quæ eorum mentes in charitate circa ſe inuicem & erga ſubiectos in manſuetudine compungant: ne ſi quid odii modo inter ſe conceperint, in aperto poſtea erumpat. Verba ſiquidem nutricum in aut lac dant, ſi bona ſunt, aut venenum, ſi mala. Talia ergo nunc eis ſuggerant, quæ poſtmodum oſtendant, quam bona fuerint, quæ à nutritorum ſuorum ore ſuxerunt.* Reddit demum illis gratias de triginta libris auri pro redemptione captiuorum per Sabinianum diaconum miſſis. Hos vero Gregorius ob egregiam pietatem magno dignos putauit eſſe munere præter alios, nempe claui illa ſancti Petri, quæ egregio miraculo coruſcauerat, quam Anthārit impius licet Rex Longobardorum Romam miſerat ad Pelagium Papam, vt ſuo loco diximus: ſed hic putamus eadem opportune repetenda, cum eam diuino illuſtratam miraculo Conſtantinopolim Gregorius mittit, tanquam Dei virtutis nobile monumentum ob oculos ſemper habendum: ait enim: *Præterea benedictionem S. Petri Apoſtoli clauem à ſacratiſſimo eius corpore tranſmiſi, de qua videlicet claui hoc eſt geſtum, quod narro, miraculum.*

a Exod. 15.

DE EDVCATIONE FILIORVM IMP.

XIV. CLAVIS S. PETRI ILLVSTRATA MIRACVLO.

Dum eam quidam Longobardorum ciuitatem ingreſſus in Tranſpadanis partibus inueniſſet, quia S. Petri clauis eſſet, deſpiciens, ſed pro eo, quod eam auream vidit, facere ſibi ex illa aliquid aliud volens, eduxit cultellum, vt eam incideret. Qui mox cultellum, cum quo eam per partes mittere voluit, arreptus per ſpiritum, ſibi in guttere defixit, eademque hora extinctus cecidit. Et dum illic rex Longobardorum Anthārit atque alii multi eius homines adeſſent, & is, qui ſe percuſſerat, ſeorſum mortuus, clauis vero hæc ſeorſum iaceret in terra: factus eſt omnibus vehementiſſimus timor, vt eandem clauem de terra leuare nullus præſumeret. Tunc quidam Longobardus Catholicus, qui ſciebatur orationi & eleemoſynis deditus, Minulphus nomine vocatus eſt, atque ipſe hanc leuauit de terra. Anthārit vero pro eodem miraculo aliam clauem auream fecit, atque eum ea pariter ad ſanctæ memoriæ deceſſorem meum tranſmiſit, indicans, quale per eam miraculum contigiſſet. Ipſam ergo veſtra excellentia tranſmittere ſtuduit, per quam omnipotens Deus ſuperbientem & perfidum hominem peremit: vt per eam vos, qui eum timetis & diligitis, & præſentem ſalutem & æternam habere valeatis. hæc Gregorius. Extat ad horum alterum, nempe Andream, ſeorſum alia eiuſdem Gregorii conſolatoria epiſtola hoc item anno data b de obitu Conſtantiæ puellæ clariſſimæ viro deſponſatæ, hortaturque eum, ne implicet ſe Imperatoris negotiis, ſed tranquillam ac quietam vitam à tumultibus longe poſitam ducere ſtudeat. Dedit itidem Conſtantinopolim alias litteras ad c Theodorum Imperatoris medicum, de quo plura ſuperius, gratias illi agens, de eleemoſynis Romam ad ſe miſſis puto pro redemptione captiuorum, vt alii, qui ſupra, feciſſe noſcuntur. Quæ omnia cum ipſe Gregorius grato animo acciperet, dolebat tamen ſe aliorum bonorum diſpenſationi præfectum: ait enim: *Et quidem mihi, fateor, triſte eſt aliena expendere, & ſuper eas, quas de ſubſtantia Eccleſiaſtica habeo, adhuc etiam de rebus ſanctiſſimi filii domini Theodori rationes ponere.* Mittit vero ad eundem itidem clauem S. Petri, quæ intus haberet limaturam de catenis ipſius. Sed & ad Narſetem Patricium, de quo plura ſuperius, hominem maxime pium, alias dedit litteras d, quibus eum in tribulationibus poſitum conſolatur, xeniaque tranſmittit.

b Greg. lib. 6. ep. 26. In. 15.

c Greg. li. 6. ep. 25. In. 15.

d Greg. li. 6. ep. 27. In. 15.

XV.

e Greg. li. 6. ep. 29. In. 15.

Ad Anaſtaſium Abbatem in Palæſtina monaſterii, Neas appellati, alias e item litteras dedit, quibus eum hortatus eſt, vt cum Hieroſolymorum Epiſcopo pacem haberet, puto fuiſſe nouam lauram, ita dictum monaſterium famoſiſſimum in Actis ſancti Sabæ, necnon Euthymii occupatum aliquando ab Origeniſtis. Ad alium quoque Anaſtaſium, ad quem ſupra nempe Antiochenum Epiſcopum, litteras f reddidit hoc item anno, inchoata Indictione prima, roborans eum, vt in tribulationibus, quas pateretur, ſtrenue ageret: hæreticorum enim nouis adinuentionibus premebatur, maximoque angore animi tenebatur: de quibus hæc poſt multa Gregorius: *Iis autem diebus (ſicut inuenio) noua hæreticorum bella conſurgunt, de quibus veſtræ beatitudini iam antea ſcripſi, ita vt prophetas, Euangelia, & dicta Patrum omnia euacuare moliantur. Sed permanente vita veſtræ ſanctitatis, in protectoris noſtri gratia ſperamus, quod eorum ora citius obtuneſcant, quæ contra ſoliditatem veritatis aperta ſunt: quia & quamlibet acuti gladii mittantur, cum ſaxum feriunt, fracti reſiliunt. Hoc autem magna Dei omnipotentis eſt gratia, quod in ipſis, qui à ſancta Eccleſiæ doctrina diuiſi ſunt, mora non eſt: quoniam g omne regnum in ſe diuiſum non ſtabit, & ſancta Eccleſia ſubtilius in ſua ſemper eruditione inſtruitur, dum hæreticorum quæſtionibus impugnatur: ita vt aperte impleatur, quod per Pſalmiſtam contra hæreticos de Deo dictum eſt h: Diuiſi ſunt ab ira vultus eius, & appropinquauit cor illius. Nam dum ipſi in ſuo prauo errore diuiduntur, cur nobis Deus appropiat, quia eruditi aduerſitatibus intellectum eius ſubtilius inuenimus.* hæc S. Gregorius tanto quidem Pontifice digna. Quinam autem hi fuerint hæretici, nobis incompertum eſt. Subdit his vero, quanta iiſdem temporibus à barbaris ipſe pateretur: ex quibus plane dignoſcitur, pacem diu quæſitam, ſæpe petitam obice Exarcho, minime fuiſſe adhuc cum Longobardis ſancitam.

f Greg.

g Luc.

h Pſal. 54.

XVI.

At qui totius orbis præfectum ſe ſciebat Eccleſiis, non Orientalium dumtaxat rerum oportere eſſe ſolicitum ſciens, ad Occidentales etiam deflexit obtutum, & aduerſus monachos diſciplinæ monaſticæ deſertores epiſtolam ſcripſit in Africam ad Dominicum Epiſcopum Carthaginenſem i. Sed & petunt interea pabulum à paſtore nobiles Gallicani: etenim eundem, quem auribus præſentes audire non poſſent, vt ſcriptum codicem tranſmitteret, rogarunt Dinamius Patricius, de quo ſupra, & Aurelia: quibus idem, factus omnia omnibus, annuit k. Brunichildæ itidem Reginæ illud ipſum à ſe expoſcenti conceſſit codicem ad eam pariter miſſum, cui & ſcripſit epiſtolam l, qua primum excuſat cur non miſerit pallium ad Syagrium Epiſcopum Auguſtodunenſem, quod ſcilicet non eſſet ab eo enixe petitum: *Nam, inquit, priſca conſuetudo obtinuit, vt honor pallii, niſi exigentibus cauſarum meritis, & fortiter poſtulanti dari non debeat.* hæc ipſe: ſed & quod qui veniebat ipſum accepturus, eſſet ſchiſmaticus: eidem dari minime debuiſſe affirmat. Serpſerat ille error de Tribus capitulis in Eccleſiam Gallicanam, non quidem in viros prudentes, ſed in eos qui vita ſolutiſſimi eſſent: nam accipe, quid de his dicat ipſe Gregorius, eandem Reginam admonens.

XVII.

Præterea hos, quos ab vnitate Eccleſiæ ſchiſmaticorum error diſſociat, ad vnitatem pro veſtra mercede ſtudeat reuocare concordia. Nam non ob aliud in ignorantia ſua hactenus cauſari videntur, niſi vt Eccleſiaſticam fugiant diſciplinam, & peruerſe habeant, vt voluerint, viuendi licentiam: quia nec quid defendant, nec quid ſequantur, intelligunt. Nos autem Chalcedonenſem Synodum, de qua illi ſibi poſt ſe ſere nebulas excuſationis aſſumunt, per omnia veneramur & ſequimur: & ſi quis de fide eius minuere aut addere aliquid præſumpſerit, anathematizamus. Sed ita illos erroris labes imbibit, vt ignorantiæ ſua credentes, vniuerſam Eccleſiam atque omnes quatuor Patriarchas non ratione, ſed malitia ſanctam tantummodo refugiant; ita vt is, qui ad nos à veſtra excellentia miſſus eſt, cum quæreretur à nobis, cur ab vniuerſali Eccleſia ſeparatus exiſteret, ſe ignorare profeſſus ſit: ſed neque quid diceret, neque quid aliud audiret, voluit ſcire. hæc Gregorius.

Ex quibus plane intelligis, cur error ſiue ſchiſmatis, ſiue hæreſis inualeſcat, nimirum vt per eam, quam latiorem vident viam, diſciplinæ impatientes homines ingredi feſtinent, ſecundum Domini dictum m: *Lata eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi gradiuntur per eam.*

Admonuit vero idem Gregorius eandem Francorum Reginam, vt corrigere ſtuderet prauos mores in Galliis excreſcentes, illos vero præſertim, quos in ordinatione ſacerdotum irrepſiſſe abuſus demonſtrat. Ad-

tunt peritura, vt quæ apud aliquos vigeret in Gallia idololatria, penitus extirparet. Quænam eſſent hæc monſtra idololatriæ emergentia, idem docet his verbis: *Hoc quoque pariter hortamur, vt & cæteros ſubiectos veſtros ſub diſciplina debeatis moderatione reſtringere, vt idolis non immolent, cultores arborum non exiſtant, de animalium capitibus ſacrificia ſacrilega non exhibeant: quia peruenit ad nos, quod multi Chriſtianorum ad Eccleſias occurrant, & (quod dici nefas eſt) à cultura dæmonum non deſiſtant,* &c. Monet inſuper, vt coerceat potius diuerſis modis diuinam indignationem deſuper prouocantes. Porro quod ad idololatriæ illud genus pertinet, immolare caput capræ dæmonibus Longobardorum fuiſſe ſuperſtitionem, alibi idem Gregorius docet a.

Annon eſt quod à deo mireris, ſi idololatriam audis in Gallia abolitam iterum pullulare, cum in Italia prope ipſam Vrbem ab aliquibus improbis in nonnullis reuocatam eſſe idem Gregorius teſtatur in litteris b ad Chryſanthum Epiſcopum Spoletanum, necnon & ad Agnellum Epiſcopum c Tarracinenſem eodem anno datis. Id ſecum tulit bellorum longis infeſtatio, vt cum remiſſio fieret Eccleſiaſticæ culturæ, inter bonum ſemen eiuſmodi zizania oborirentur.

XXI. Sed quos ſecuti ſumus Roma in Angliam proficiſcentes miſſos à Gregorio Papa anno ſuperiori Auguſtinum & ſocios, quid ibidem in Apoſtolico miniſterio ſint operati, videamus: ſed audiamus in primis, quid de his habeat geſtis Epiſcopum venerabilis Beda d. *Roboratus ergo, inquit, confirmatione B. Patris Gregorij Auguſtinus, cum famulis Chriſti, qui erant cum eo, rediit ad opus verbi, peruenitque in Britanniam. Erat eo tempore Rex Edilberthus in Cantia potentiſſimus, qui ad confinium vſque Humbri fluminis maximi, quo Meridionales & Septentrionales Anglorum populi dirimuntur, fines imperij tetenderat. Eſt autem ad Orientalem Cantiæ plagam Tanatos inſula non modica, id eſt, magnitudinis iuxta conſuetudinem æſtimationis Anglorum, millarium ſexcentorum, quam à continenti terra ſecernit fluuius Vantſumu, qui eſt latitudinis circiter trium ſtadiorum, & duobus tantum in locis eſt tranſmeabilis: vtrumque enim caput protendit in mare. In hac ergo applicuit ſeruus Domini Auguſtinus & ſocij eius viri (vt fertur) ferme* 40. *Acceperant autem præcipiente beato Papa Gregorio, de gente Francorum interpretes. Et mittens ad Edilberthum, mandauit ſe veniſſe de Roma, ac nuncium ferre optimum, qui ſibi obtemperantibus æterna in cælis gaudia, & regnum ſine fine cum Deo viuo & vero futurum, ſine vlla dubitatione promitteret.*

XXII. *Qui hæc audiens, manere illos in ea, quam adierant, inſula, & neceſſaria miniſtrari, donec videret quid eis faceret, iuſſit: nam & antea fama ad eum Chriſtianæ religionis peruenerat, vtpote qui & coniugem habebat Chriſtianam de gente Francorum regia, nomine Bertham, quam ea conditione à parentibus acceperat, vt ritum fidei ac religionis ſuæ cum Epiſcopo, quem ei adiutorem fidei dederant, nomine Luidhardo, inuiolatam ſeruare licentiam haberet. Poſt dies ergo aliquot venit ad inſulam Rex, & reſidens ſub dio, iuſſit Auguſtinum cum ſociis ad ſuum ibidem aduenire colloquium. Cauerat autem, ne in aliquam domum ad ſe introirent, vetere vſus augurio, ne ſuperuentu ſuo ſi quid maleficæ artis habuiſſent, eum ſuperando deciperent. At illi non dæmoniaca, ſed diuina virtute præditi veniebant, Crucem pro Vexillo ferentes argenteam, & imaginem Domini Saluatoris in tabula depictam, litaniaſque canentes, pro ſua ſimul & eorum, propter quos & ad quos venerant, ſalute æterna, Domino ſupplicabant.*

Cumque ad iuſſionem Regis reſidentes, verbum ei vitæ vna cum omnibus, qui aderant, eius comitibus prædicarent: reſpondit ille, dicens: Pulchra ſunt quidem verba & promiſſa, quæ affertis: ſed quia noua ſunt & incerta, non his poſſum aſſenſum tribuere, relictis eis, quæ tanto tempore cum omni Anglorum gente ſeruaui. Verum quia de longe huc peregrini veniſtis, & vt ego mihi videor perſpexiſſe, ea, quæ vos vera & optima credebatis, nobis quoque communicare deſideraſtis, nolumus moleſti eſſe vobis, quin potius benigno vos hoſpitio recipere, & quæ victui veſtro ſunt neceſſaria, miniſtrare curamus: nec prohibemus, quin omnes, quos poteſtis, fidei veſtræ religionis prædicando ſocietis. Dedit ergo eis manſionem in ciuitate Doruuernenſi, quæ imperij ſui totius erat metropolis, eiſque vt promiſerat, cum adminiſtratione victus temporalis, licentiam quoque prædicandi non abſtulit. Fertur autem quod appropinquantes ciuitati more ſuo, cum Cruce ſancta & imagine magni Regis Domini noſtri Ieſu Chriſti, hanc litaniam conſona voce modularentur. Deprecamur te, Domine, in omni miſericordia tua, vt auferatur furor tuus & ira tua à ciuitate iſta, & de domo ſancta tua, quoniam peccauimus. Alleluia.

Iſta ipſe conſpiciens, & reſpiciens ad eos, qui hodie extant, Anglos à fide Catholica deuios, compello eoſdem nomine Romanæ Eccleſiæ verbis illis Apoſtoli e: *Ipſi de nobis annunciant, qualem introitum habuerimus ad vos, & quomodo conuerſi eſtis ad Deum à ſimulacris ſeruire Deo viuo & vero, & quomodo Euangelium noſtrum non fuit in ſermone tantum, ſed in virtute in Spiritu ſancto, in plenitudine multa.* Ita in memoriam reuocans, à quo, per quos & quomodo acceperint Euangelium, nempe à Romano Pontifice, per monachos, præcedente Crucis vexillo, & imagine Saluatoris: quorum omnium velut immemores, hæreſum faſcino dementati, Catholicæ Eccleſiæ hoſtes affecti, adhuc tamen gloriantur nomine Chriſtiano, & iactant ſe eſſe Euangelii profeſſores. O denſa caligine offuſas mentes, obſcura nocte, cæco carcere, alta fouea merſas animas, ſuper quas iam operuerit f puteus os ſuum, vt nullus penitus lucis radius licet per tenuis, vel à longe iis effulgeat, vt hæc tanta ipſorum mala miſeri videant. Quorum cauſa merito exclamandum cum Hieremia g: *Obſtupeſcite cæli ſuper hoc & portæ eius deſolamini vehementer, dicit Dominus. Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas.* vnde & factum eſt quod ſequitur: *Super eum rugierunt leones*, egreſſi illi vtique è portis inferi ad ponendam terram illam in ſolitudinem.

XXIII.

e 1. Theſſ. 1.

IN RECENTIORES ANGLOS HÆRETICOS IVSTA QVERELA.

f Pſal. 68.

g Hiere. 2.

Sed quid iis dictis Beda ſubiiciat, videamus: *At vbi*, inquit h, *ſibi datam manſionem intrauerunt, cœperunt Apoſtolicam primitiuæ Eccleſiæ vitam imitari, orationibus videlicet aſſiduis, vigiliis ac ieiuniis ſeruiendo, verbum vitæ, quibus poterant, prædicando, cuncta huius mundi velut aliena ſpernando, ea tantum, quæ victui neceſſaria videbantur, ab eis, quos docebant, accipiendo: ſecundum ea, quæ docebant ipſi per omnia viuendo, & paratum ad patiendum aduerſa quæque, vel etiam ad moriendum pro ea, quam prædicabant, veritate animum habendo. Quid? Crediderunt nonnulli, & baptizabantur, mirantes ſimplicitatem innocentis vitæ, & dulcedinem doctrinæ eorum cæleſtis.*

XXIV.

h Beda hiſt. Angl. lib. 1. c. 26.

Erat autem prope ipſam ciuitatem ad Orientem Eccleſia in honorem ſancti Martini antiquitus facta, dum adhuc Romani Britanniam incolerent, in qua Regina, quam Chriſtianam fuiſſe prædiximus, orare conſueuerat. In hac ergo & ipſi primo conuenire, pſallere, orare, Miſſas facere, prædicare & baptizare cœperunt, donec Rege ad fidem conuerſo, maiorem prædicandi per omnia, & eccleſias fabricandi, vel reſtaurandi licentiam acciperent. At vbi ipſe etiam inter alios delectatus vita mundiſſima ſanctorum, & promiſſis eorum ſuauiſſimis, quæ vera eſſe, miraculorum quoque multorum oſtenſione firmauerunt, credens baptizatus eſt: cœpere plures quotidie ad audiendum verbũ confluere, ac relicto Gentilitatis ritu, vnitati ſe S. Chriſti Eccleſiæ credendo ſociare. Quorum fidei & conuerſioni ita congratulatus eſſe Rex perhibetur, vt nullum tamen cogeret ad Chriſtianiſmum, ſed tantummodo credentes arctiori dilectione quaſi cõciues ſibi regni cæleſtis amplecteretur. Didicerat enim & à doctoribus auctoribuſque ſuæ ſalutis ſeruitium Chriſti voluntarium, non coactitium debere eſſe. Nec diſtulit, quin etiam ipſis doctoribus ſuis locum ſedis eorum gradui congruum in Doruuernia metropoli ſua donaret, ſimul & neceſſarias in diuerſis ſpeciebus poſſeſſiones conferret. huc vſque Beda.

XXV.

PRIMITIVÆ ECCLESIÆ VITA REDDITVR.

Porro omnes hoc anno audientes verbum Dei, baptizatos eſſe ſequenti Natalis Domini die primæ Indictionis, ipſe ſanctus Gregorius teſtatur in litteris ſequenti anno menſe Iunio datis ad S. Eulogium Alexandrinum Epiſcopum, in quibus hæc de his habet i:

XXVI.

Sed quoniam vere in bonis, quæ agitis, accreſcit, quod & aliis congaudetis, veſtræ vobis gratiæ vicem reddo, & non diſſimilia nuncio. Quia dum gens Anglorum in mundi angulo poſita in cultu lignorum ac lapidum perfida nunc vſque remaneret, ex veſtræ mihi orationis adiutorio placuit, vt ad eum monaſterii mei monachum

i Greg. li. 7. ep. 30. Ind. 1.

XXVII.

in prædicationem tranſmittere, Deo auctore, debuiſſem. Qui data à me licentia, à Germaniarum Epiſcopis Epiſcopus factus, cum eorum quoque ſolatiis, ad prædictam gentem in finem mundi perductus eſt: & iam nunc de eius ſalute & opere ad nos ſcripta peruenerunt: quia tantis miraculis vel ipſe, vel hi qui cum eo tranſmiſſi ſunt, in gente eadem coruſcant, vt Apoſtolorum virtutes in ſignis, quæ exhibent, imitari videantur. In ſolemnitate autem Dominicæ Natiuitatis, quæ hac prima Indictione tranſacta eſt, plus quam decem millia Angeli ab eodem nunciati ſunt fratre & coepiſcopo noſtro baptizati. hactenus de his Gregorius ad Eulogium. At vero, quod ſuperius dicitur, Germaniarum, puto corrigendum textum, vt dicat, Galliarum, ſicut legiſſe noſcitur Beda: & ratio perſuadet, cum noſcatur id factum in Galliis, per quas idem Auguſtinus tranſiit iturus in Angliam: ſed ex nuper dictis in eo corrigas Bedam, dum poſt conuerſionem hanc factam Anglorum, ſubdit miſſum eſſe Auguſtinum ad Ætherium Epiſcopum Arelatenſem in Galliam, vt ab eo Epiſcopus ordinaretur: id enim ante factum Gregorius docet, nec per Ætherium, qui non erat Epiſcopus Arelatenſis, ſed Lugdunenſis: Virgilius enim his diebus præerat Arelatenſi Eccleſiæ. Sed & eiuſdem a Gregorii teſtificatione liquet, non Bertham, ſed Adilbergam nomine dictam eſſe coniugem Regis Anglorum.

a [illegible] l. 9. ep. 59. In. 14.

XXVIII. CONCIL. TOLETAN.

Iam vero res Hiſpaniarum inuiſamus. Hoc eodem anno, qui numeratur duodecimus Reccaredi Regis Hiſpaniarum, & Era ſexcenteſima triceſima quinta, celebratū eſt in Hiſpania Concilium Toletanum ab Epiſcopis ſexdecim, cuius tantummodo canones duo reperiuntur. De caſtitate enim à miniſtrantibus altari ſeruanda vehemens admonitio facta eſt, nempe vt ſi quis eam violauerit, non ſolum è gradu excideret, ſed & duro carceri mancipraretur, Patres iidem voluerunt.

XXIX. DE OBITV ANTIOCHI ANACHORETÆ.

Hoc quoque tempore Antiochus magnus anachoreta functus legatione ad Mauritium Imperatorem, re bene geſta, reuerſurus ad ſuos, ex hac vita migrauit, huius meminit Gregorius in Actis ſancti Theodori Siceotæ, verbis iſtis b: *Eo tempore hoſpitio ſuſcepit ſanctus Theodorus diuinum & ſanctum virum eremitam Antiochum, qui Conſtantinopoli in Orientem reuertebatur: venerat enim legatus ad Mauritium Imperatorem, vt illi Syngibrum oppidum à barbaris direptum commendaret.* Magnæ hic inter omnes Orientales ſanctitatis fama vigebat, quem idem auctor ita deſcribit: *Erant huic ſupercilia denſa atque commixta, cana barba, & capitis coma lanæ inſtar candida & ad ilia vſque protenſa: ſimiliter & barba, vngues perlongi. Ad centeſimum annum peruenerat: ſexaginta annorum ſpatio nec vinum, nec oleum, nec aliud huiuſmodi guſtauerat: triginta iam annis panem non comederat: oleribus crudis cum ſale & aceto veſcebatur: aquam bibebat. Huius fama ad Theodorum, & Theodori ad ipſum pariter, Deo patefaciente peruenerat. Et iuſtus ille quidem dicebat diſcipulis ſuis de ſancto Theodoro Epiſcopo, ſe talem virum ſanctum ad eum vſque diem non inueniſſe, ſibi enim ipſius vitæ inſtituta eſſe à Deo patefacta. Beatus Theodorus viciſſim ita de ipſo cum fratribus loquebatur, vt in tota Orientis eremo tam dignum Dei ſeruum vidiſſe, aut audiſſe ſe diceret neminem.*

b Extant ap. Sur. to. 2. die 22. Apr.

Qui autem hæc audiebant, è fimbria veſtimentorum eius aliquid religionis gratia capiebant: cumque manſionis fratres ad eum venerandum accederent, eos reprehendebat, & per interpretem recuſabat. Cur, inquiens, cum talē ſtellam & ſanctum Dei Apoſtolum habeatis, ad me agreſtem & vilem atque nullius pretii hominem venerandum acceditis? Ad ipſum vere laudabilem & admirandum ſanctumque virum colendum vos conuertite, qui diuinam in mundo vitam agit, & cupiditates in ſe proterit, & doctrina ſua multos ad Deum conuertit. cum autem veſpera aduenisset, facto diuino ſacrificio accubuerunt, vt paruo & ſolito cibo veſcerentur. Poſtea voluit ſanctus Theodorus (vt erat ſolitus) hoſpiti pedes lauare, ſed ille non permiſit: mutuo igitur manus lauarunt. Poſtridie vero mane feſtinabat Dei ſeruus exire, & iter ſuum perficere. Quod cum beatus Theodorus animaduerteret, & obitum eius propinquum eſſe diuinitus ſciret, idque apud ſe fieri cuperet: rogabat eum, vt itineris labore feſſus quieſceret: Ille contra obſecrabat, vt ſe dimitteret: inſtat, inquiens, mihi è corpore migratio: & idcirco feſtino, vt in cellula mea mature concedam. Egreſſus igitur beatus Theodorus, comitatus eſt eum Anaſtaſiopolim vſque, & afflictiones ac ſollicitudines, quas in Epiſcopatu ſuſtineret, patefecit, quibus inſtituta vitæ ſuæ & monaſteriorum ſuorum cura interrumperetur: rogans eum, vt quid ſibi agendum eſſet, conſuleret, & vtrum relicta Epiſcopatus dignitate, monaſtico tantum ordini deberet incumbere. Ille vero id quam celerrime faciendum cenſuit, ne apud Deum damnandus eſſe videretur.

Sanctus autem Theodorus ſeuum illi iumentum, fratremque dedit, qui illum quouſque vellet, comitaretur. Mutuo ſe igitur ſalutantes & complectentes, diſceſſerunt. Et ſanctus Theodorus in Epiſcopium reuerſus, dixit eum celerius è vita migraturum, quam ad locum ſuum poſſet peruenire. Quod & factum eſt: paucis enim diebus poſt nunciatum eſt, eum in via mortuum eſſe. hactenus de Antiocho auctor, quem diuerſum ab illo Antiocho item monacho & Abbate Lauræ in Palæſtina fama celebri ſcias, qui eodem ferme tempore, nempe ſub Heraclio Imperatore & Coſchoe Perſarum Rege vixit clarus inter ſcriptores Eccleſiaſticos, cuius ſunt ſermones de diuerſis centum triginta & Exomologeſis.

IESV CHRISTI Annus 598.

GREGORII PAP. Annus 9. MAVRITII IMP. Annus 13.

QVi ſequitur ordine temporis annus Domini quingenteſimus nonageſimus octauus numeratur Indictionis primæ, quo & abſoluitur Mauritii Imperatoris annus duodecimus, & Gregorii Papæ inchoatur nonus: cum Eulogius Alexandrinus Epiſcopus de conuerſione hæreticorum magnum prouentum in Eccleſiam induxit, deque his reddidit certiorem S. Gregorium Papam. Perueniens autem nuncius Romam, Gregorium inuenit ægrotantem: qui adhuc eodem morbo laborans, ad eundem iſta reſcripſit c: I.

Communis filius præſentium lator ſanctitatis veſtræ ſcripta deferens, ægrum me reperit, ægrum reliquit. Quæ ex re contigit, vt ad largum veſtræ beatitudinis fontem breuis epiſtolæ me vix parua ſitiuiſſet aqua refundere. Superni autem muneris fuit, vt in dolorem corporis poſitum ſuauiſſima veſtræ ſanctitatis ſcripta ſuſciperem, quæ me de doctrina Alexandrinæ Eccleſiæ, de conuerſione hæreticorum, de concordia fidelium ſublimiter lætificaret: quatenus ipſa mentis lætitia inmanitatem mihi moleſtiæ temperaret. Et quidem de bonis veſtris noua ſemper exultatione gaudemus: ſed tamen ita vos perfecte agere, noua eſſe nullo modo deputamus. Quod enim creſcit ſanctæ Eccleſiæ populus, quod ad cæleſtia horrea ſpiritales ſegetes multiplicantur, hoc de omnipotentis Dei gratia, quæ in beatitudine vobis largiter influit, nunquam habuimus incertum. Gratias itaque omnipotenti Deo ſoluimus, quia impletum videmus in vobis eſſe, quod ſcriptum eſt d. *Vbi plurimæ ſegetes, ibi manifeſta fortitudo bouis. Si enim bos fortis ad atrum linguæ in terram cordis audientium non traxiſſet, tanta fidelium ſeges minime ſurrexiſſet.* hæc de his Gregorius, qui vice verſa de conuerſis Anglis, iiſdemque die Natali Domini baptizatis eundem Eulogium reddidit certiorem. Sicque ſecundum illud Dauidicum e *Dies diei eructat verbum.* vir Apoſtolicus Apoſtolico viro de bono theſauro ſuo profert bona, ſimulque ambo exultantes proferunt ex lachrymarum ſemente manipulos ſuos.

Expoſtulat autem amice in fine epiſtolæ ipſe Gregorius, quod quaſdam appoſuiſſet in ſuis literis Eulogius voces, quibus Gregorium ipſum vt dominum fuiſſet allocutus, & quod in epiſtolæ inſcriptione vniuerſalem Pontificem appellaſſet: ad hæc enim ipſe: *Indicare quoque veſtra beatitudo ſtuduit, iam ſe quibuſdam non ſcribere ſuperba vocabula, quæ ex vanitatis radice prodierunt, mihi ſcribens ad Cyriacum Epiſcopum Conſtantinopolitanum titulum non apponere vniuerſalis. Et mihi loquitur, dicens: Sicut iuſſiſtis. Quod verbum iuſſionis, peto, à meo auditu remouere: quia ſcio qui ſum, & qui eſtis: loco mihi*

fratres